

Dosarul nr. 2ra-1469/23
2-22144352-01-2ra-21092023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud.: Sv. Cușnir)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: V. Mihaila, A. Braga, A. Malfi)

Î N C H E I E R E

24 aprilie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componență:
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Ion Malanciuc
Oxana Parfeni

examinând admisibilitatea recursului declarat de Raiu Olga, reprezentată de avocatul Pelin Valeriu,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Raiu Olga împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 24 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de avocatul Pelin Valeriu în interesele Olgăi Raiu și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 03 februarie 2023,

c o n s t a t ă :

La 03 octombrie 2022, Raiu Olga a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii, a indicat că la 31 martie 2017, Mazepa Nina s-a adresat cu cerere de chemare în judecată cu privire la încasarea datoriei în mărime de 10 970 de euro și cheltuielile de judecată, a cărei examinare s-a finalizat la 14 septembrie 2022, mai mult de 5 ani.

A specificat că examinarea cauzei respective a durat pe parcursul unei perioade excesiv de îndelungate, fapt ce i-au creat stări de incertitudine, stres și disconfort, iar din acest motiv i-au fost cauzate suferințe fizice și psihice.

Raiu Olga a solicitat constatarea încălcării dreptului său la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile la cererea de chemare în judecată depusă de Mazepa Nina cu privire la încasarea datoriei și încasarea de la Ministerul Justiției a sumei de 100 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărârea din 03 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Raiu Olga.

În consolidarea soluției adoptate, prima instanță a constatat că referitor la comportamentul părților a reținut că, la 31 martie 2017, Mazepa Nina a depus cerere de chemare în judecată împotriva Olgăi Raiu cu privire la încasarea datoriei.

Examinarea cauzei în prima instanță s-a finalizat cu pronunțarea hotărârii din 21 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

La 22 ianuarie 2019, Raiu Olga, reprezentată de avocatul Pelin Valeriu, a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 21 decembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani.

La 19 august 2021, Raiu Olga, reprezentată de avocatul Pelin Valeriu, a depus cerere de apel suplimentar, iar la 26 octombrie 2021, cauza a fost expediată la Curtea de Apel Chișinău pentru examinarea apelului.

Prin decizia din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Raiu Olga și s-a menținut hotărârea din 21 decembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani.

La 03 mai 2022, Raiu Olga a declarat recurs împotriva deciziei din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Prin încheierea din 14 septembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, a fost declarat inadmisibil recursul înaintat de Raiu Olga.

Totodată, instanța de judecată a constatat că nu există amânări sau întârzieri nejustificate și inexplicabile de examinare a cauzei, ori de planificare a ședințelor cu pauze îndelungate fără motiv.

O singură dată ședința de judecată a fost amânată din motivul că judecătorul a plecat în concediu de odihnă anual, or, acest drept al judecătorului este prevăzut de legislația în vigoare.

La fel, instanța de fond a relevat că amânarea ședințelor de judecată de mai multe ori a avut loc datorită faptului că pârâta Raiu Olga nu se prezenta în instanță, iar în următoarele ședințe a solicitat amânarea examinării cauzei pentru a face cunoștință cu actele cauzei și de a-și exercita dreptul la apărare, amânarea ședințelor de judecată fiind justificate și motivate, or, amânările examinării cauzei au survenit ca urmare a realizării drepturilor procesuale ale părților, iar unele din ele au fost amânate și în legătură cu neprezentarea pârâtei în proces.

La compartimentul ce ține de miza (interesul) procesului pentru reclamant, instanța de judecată a menționat că în sensul Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, se desprinde concluzia că, incontestabil, fiecare participant al procesului dispune de anumite drepturi garantate de prevederile legale, însă totuși, din moment ce s-au acordat aceste pârghii legale, este inadmisibil de a se face și abuz de aceste drepturi. Deci, la caz, în situația în care reclamanta având o hotărâre defavorabilă, exercitând calea de atac apelul, iar importanța soluționării prompte și echitabile a chestiunii pentru ea este prezumată, instanța a conchis că reclamanta nu a manifestat interes de soarta apelului, având în vedere perioada 22 ianuarie 2019–09 august 2021, momentul declarării apelului și data depunerii apelului suplimentar, or, în conformitate cu art. 56 alin. (3) din Codul de procedură civilă, participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile și obligațiile lor procedurale.

În contextul dat, instanța a considerat important de a specifica și faptul intervenirii în această perioadă de timp a situației epidemiologice din țară, instituirea regimului de urgență și, ulterior, a regimului special de lucru.

Deci, cu referire la circumstanțele descrise, instanța de judecată a constatat că examinarea cauzei, în care se invocă tergiversarea procesului, s-a desfășurat în ordinea prevăzută de normele procesuale, cu respectarea termenului rezonabil prevăzut de art. 6 al Convenției, ședințele de judecată au fost stabilite în termeni

consecutivi reduși, amânări nejustificate din partea instanțelor, fără efectuarea de proceduri judecătorești nu au fost admise, iar perioada 22 ianuarie 2019–09 august 2021, în condițiile expuse mai sus nu poate fi considerată una decisivă pentru a constata că, în speță, a fost încălcat dreptul la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile.

Durata procedurilor judiciare în speța principală se datorează prioritar cererilor de amânare, a depunerii cererilor de recurs și a cererii reconvenționale împotriva actelor judecătorești emise pe marginea speței, care implică timp suplimentar și respectarea unor rigori procesuale.

Astfel, termenul de examinare a cauzei nu poate fi considerat unul excesiv în condițiile în care a fost justificat prin existența unor circumstanțe întemeiate, înfăptuirea actului justiției la caz nu a fost caracterizată de întârzieri neconforme, astfel încât să-i fie compromisă eficacitatea și relevanța.

Legislația internă nu oferă o descifrare a noțiunii de „termen rezonabil”, însă prin obligarea respectării unui astfel de termen pentru înfăptuirea actului justiției atât normele naționale cât și cele internaționale invocă administrarea justiției fără întârzieri neconforme de natură a-i compromite eficacitatea și responsabilitatea, la caz însă întârzieri neconforme nu au fost constatate.

Instanța de judecată a reținut că exigența respectării termenului rezonabil rezidă din faptul că justiția să nu fie înfăptuită cu întârziere, astfel ca aceasta din urmă să-i compromită eficacitatea și credibilitatea, însă termenul rezonabil nu trebuie să vină în detrimentul asigurării unui proces echitabil și imparțial altor participanți la proces.

În acest sens, instanța de judecată, de asemenea, a stabilit că deși Raiu Olga pretinde că i s-a încălcat dreptul la examinarea în termen rezonabil a cauzei, examinarea a durat această perioadă de timp inclusiv și din cauza comportamentului acesteia, care la fel și-a exercitat drepturile sale procedurale.

Prin urmare, nu pot fi imputate instanței de judecată cazurile de imposibilitate a examinării cauzei datorită exercitării drepturilor procedurale de către părți, care a făcut imposibilă examinarea litigiului într-un termen mai restrâns, iar aceste circumstanțe nu pot fi apreciate drept carențe în respectarea termenului rezonabil de soluționare a cauzei.

Pe cale de consecință, instanța de fond a reținut că, în speța dată, sub niciun aspect nu se atestă din partea instanțelor judecătorești acțiuni de tergiversare a termenului rezonabil de judecare a cauzei, în cazul în care participanții procesului au solicitat să dispună pe măsură de realizarea drepturilor lor procedurale, instanța de judecată având obligația pozitivă de a nu împiedica și, respectiv, de a crea condiții egale pentru toți participanții la proces întru realizarea deplină a acestor drepturi, pornind de la respectarea principiilor disponibilității, contradictorialității și a egalității armelor.

Deci, autoritățile judecătorești au acționat cu bună-credință, cu o suficientă diligență, au întreprins toate măsurile necesare în vederea examinării și soluționării rapide, obiective și sub toate aspectele a cauzei civile invocate.

În concluzie, instanța de judecată a specificat că temeuri pentru admiterea pretenției reclamantei cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea cauzei în termen rezonabil a cauzei nu sunt, fapt care determină respingerea acestui capăt de cerere.

Instanța de fond a concluzionat că urmează a fi respinsă și pretenția reclamantei cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, or, conform art. (5) alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, numai în cazul constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

Prin decizia din 24 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de avocatul Pelin Valeriu în interesele Olgăi Raiu și s-a menținut hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 03 februarie 2023.

La 21 septembrie 2023, Raiu Olga, reprezentată de avocatul Pelin Valeriu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă.

În motivarea recursului, a indicat că examinarea cauzei în instanțele de judecată mai mult de 5 ani reprezintă o perioadă destul de îndelungată, iar din acest fapt rezultă că i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, sub aspectul termenului rezonabil.

Recurenta a specificat că atât prima instanță, cât și instanța de apel au examinat cauza în mod superficial, fără a elucida pe deplin circumstanțele cauzei și aprecierea cuvenită a argumentelor.

La 07 noiembrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Ministerului Justiției pentru notificare copia recursului declarat de către Raiu Olga, explicându-i dreptul de a depune referință.

Până la examinarea admisibilității recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție referința nu a parvenit.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat public la 24 mai 2023.

Conform extrasului din poșta electronică anexat la materialele cauzei, decizia motivată din 24 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată avocatului Pelin Valeriu în mod electronic, la 20 iulie 2023 (f. d. 114).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost depusă la 21 septembrie 2023.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a învedera că, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

În această consecvență, se deduce că admisibilitatea recursului depus de către Raiu Olga, reprezentată de avocatul Pelin Valeriu împotriva deciziei din 24 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, va fi examinat prin prisma temeiurilor

stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare de la 01 septembrie 2023.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la art. 440 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs depusă Raiu Olga, reprezentată de avocatul Pelin Valeriu este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare de la 01 septembrie 2023).

În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;

d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Temeiurile menționate la alin.(1) lit. d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

Verificând motivele de casare, invocate în recurs de către Raiu Olga, reprezentată de avocatul Pelin Valeriu, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că acestea nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel și nu relevă existența temeiurilor de declarare a recursului ca fiind admisibil, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că recursurile exercitate conform Secțiunii a II-a au caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În conformitate cu art. 433 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (1).

Potrivit jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul declarat de către Raiu Olga, reprezentată de avocatul Pelin Valeriu conține obiecții de fapt și de drept, similare celor expuse anterior în cadrul examinării cauzei, care au fost analizate de către instanța de apel, fiind apreciate corespunzător. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor factice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate instanței de apel și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Drept urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că argumentele invocate de către recurent nu pot constitui temei de admisibilitate a recursului, și respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a aprecia recursul declarat de către Raiu Olga, reprezentată de avocatul Pelin Valeriu, ca fiind inadmisibil.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 alin. (1) lit. a), 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Raiu Olga, reprezentată de avocatul Pelin Valeriu împotriva deciziei din 24 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Oxana Parfeni